

Liite 4. Metsähallituksen lupaukset

Suomen luonnonsuojeluliiton, Greenpeacen ja Metsähallituksen neuvotteluprosessi 2019-22

Mistä neuvotellaan

Metsähallitus, Greenpeace ja Suomen luonnonsuojeluliitto käynnistivät marraskuussa 2019 sovitteluprosessin Kainuun metsäkiistojen ratkaisemiseksi. Prosessin tavoitteena on ollut kasvattaa yhteisymmärrystä biologisen monimuotoisuuden kannalta arvokkaista alueista, ja turvata monimuotoisuuden säilyminen suojelun tasoa lisäämällä sekä kehittämällä metsien käsittelytapoja. Prosessin aikana sovittiin yhteistyön laajentamisesta koskemaan koko Suomea.

Prosessin aikana on julkistettu myös EU:n Biodiversiteettistrategia, jonka käytännön toimeenpano Suomessa on valmisteilla. Metsähallitus sitoutuu jatkamaan järjestöneuvotteluja aiemmin sovitulta pohjalta, kunnes EU:n BD-strategian toimeenpanosta saadaan Suomen linjaukset. Suomen tavoitteiden ja linjausten selkiytyttyä Metsähallitus on valmis keskustelemaan toteutuksesta tässä yhteistyöprosessissa.

Luontojärjestöt ovat vuosien kuluessa toimittaneet Metsähallitukselle erilaisia karttarajauksia ja tietoja uhanalaisten lajien esiintymistä. Vuonna 2019 päätettiin ryhtyä uudenlaiseen yhteistyöhön, jossa koostetaan järjestöjen aineistot täsmennetyiksi karttarajauksiksi, joilla jatkossa pyritään molemmin suuntaiseen avoimeen tiedonkuluun. Jos Metsähallitus suunnittelee rajausten alueille hakkuita, se toimittaa suunnitelmat ennakkoon luontojärjestöjen edustajille. Etelä-Suomen osalta sovittiin, että kartat toimitetaan kaikista hakkuista, Pohjois-Suomessa uudistushakkuista. Jos järjestöillä on kohteista inventointitietoa, ne toimitetaan Metsähallitukselle.

Menettelyllä pyritään luomaan yhteistä tietopohjaa ja luoda yhteistä näkemystä, jonka perusteella Metsähallitus voi päättää kohteiden jatkotoimista. Osa kohteista on yhteisesti todettu aiemmin käsitellyiksi, eikä niillä ole todettu hakkuita rajoittavia luontoarvoja, jolloin ne on siirretty toteutukseen. Osalla kohteista sekä järjestöjen tiedot luontoarvoista että Metsähallituksen tiedot hakkuuhistoriasta ovat olleet puutteelliset, jolloin ne on siirretty maastotarkastuksiin. Samoin, jos kohteella on järjestöjen ilmoittamia lajistolöytöjä tai muita erityisiä luontoarvoja, kohteet siirretään kesäaikaisiin maastotarkasteluihin. Mikäli maastotarkastuksissa löytyy erityisarvoja Metsähallitus voi lisätä tai uudelleen rajata luontokohteita tai muuttaa hakkuun toteutustapoja ja rajauksia.

Luontojärjestöjen karttarajaukset koostettiin Kainuun osalta yhtenäiseksi paketiksi (5.11.2020 aineisto). Etelä-Suomessa käytetään eri aineistoista yhdisteltyä rajausta. Lapissa ja Pohjois-Pohjanmaalla rajauksena käytetään SYKEN vuonna 2017 tuottamaa BPAN-aineistoa.

Kaikkiaan järjestörajausten pinta-ala 900 000 ha, josta metsämaata 565 000 ha.

Kohteilla on puustoa 53 milj. m³ ja puuston arvo 400-1000 milj. euroa. Lisäksi rajausten ulkopuolelta on myöhemmin esitetty uusia kohteita tarkasteluun.

Akordi Oy:n vetämiä valtakunnallisia tapaamisia pidettiin 14 kertaa ja alueellisia neuvotteluja on pidetty lähes 20 kertaa. Lisäksi on tehty yhteisiä maastotarkastuksia. Luontojärjestöt ovat toimittaneet Metsähallitukselle arvokasta lisätietoa ja -aineistoja, minkä perusteella Metsähallitus on päättänyt useista uusista monimuotoisuustoimenpiteistä ja aiempien toimien kehittämisestä.

Neuvottelujen tulokset: Metsähallituksen toimenpiteet vuosille 2021-2022

Korpiaineisto

Korpien suojelutasoa parannetaan osana useita toimenpiteitä. Luontojärjestöt toimivat vuonna 2020 esimerkkiaineiston pienialaisten korpien huomioon ottamisen puutteista Metsähallituksen metsätaloustoimissa. Tämän seurauksena:

MH tarkastaa kaikki inventoijien korpiraportin kohteet ja tekee tarvittavat luontokohdepäivitykset vuonna 2021. Korpien lisäsuojelun ratkaisusta tuotetaan kartta ja kohteet päivitetään retkikartta.fi:hin.

MH kouluttaa suunnittelijat kesällä 2021 tunnistamaan korpikohteita paremmin niin, että pienialaiset kohteet tulee huomioida toimenpidesuunnittelussa ja että suunnittelijat kirjaavat ne alue-ekologia-tasolle. Tämä koskee erityisesti

metsälakikorpia. Tähän asti kohteet on usein vain rajattu pois leimikosta, mutta kirjaus luontokohteeksi on voinut jäädä tekemättä.

MH tekee **potentiaalisten korprien selvityksen** hyödyntäen monipuolisesti paikkatietoaineistoja. Aineistojen perusteella Metsähallitus tekee tarvittaessa erillisiä maastotarkastuksia arvokkaiden kohteiden määrittämiseksi ja rajaamiseksi luontokohteeksi, 2021.

Järjestöjen ilmoittamat uhanalaisten ja silmälläpidettävien lajien esiintymät

MH laatii suunnitelman **järjestöjen ilmoittamien lajikohteiden tarkastuksista**. Tarkastukset tehdään **maastoinventointeina ja niiden perusteella tehdään päätökset tarvittavista luontokohteiden rajauksista ja/tai käsittelymenetelmien säätämisestä**. MH täydentää koko maassa ekologista verkostoa alue-ekologisen tarkastelun ja ympäristöoppaan periaatteita noudattaen. Työssä hyödynnetään järjestöjen toimittamaa lajiaineistoa, erilaista paikkatietoaineistoa ja kohteilla tehtäviä rakennepiirteiden tarkastuksia ja mittauksia. MH koostaa tietoja ratkaisuisista järjestöille paketeissa sitä mukaa, kun niitä saadaan valmiiksi, 2021 ja 2022.

Lapissa MH tekee myös **järjestöjen aiemmin toimittamien** (2015-) **lajihavaintokohteiden** luontokohderajaukset perustuen järjestöjen toimittamiin lajitietoihin ja Metsähallituksen tekemiin rakennepiirretarkasteluihin, 2021.

Luontojärjestöjen toimittamat lajihavainnot sisältävät hyvin monenlaisia lajistoja uhanalaisista lajeista silmälläpidettäviin ja indikaattorilajeihin. Osa lajeista edellyttää kohderajauksia ja esiintymän ympäristön rakennepiirteisiin perustuvaa luontokohderajauksia. Osa lajeista ja kohteista on sellaisia, että metsikön luontoarvoja ylläpitävät rakennepiirteet voidaan säilyttää metsän käsittelytapoja säätämällä.

MH jatkaa **maastotöinä tehtäviä lajiesiintymien tarkastuksia ja luontokohdemäärittelyjä**.

MH kehittää **lajiesiintymäkohteille soveltuvia** monipuolisia käsittely- ja toimintatapoja uhanalaisten lajien säilyttämiseksi, 2021.

MH lisää Metsähallituksen metsätalouden henkilöstön lajiosaamista kohdennetulla koulutuksella.

Kainuun erityispiirteet

Vuokin reitistä haetaan yhteinen ratkaisu, 2021.

Metsähallitus täydentää Näljängän alue-ekologista verkostoa 2021, tähän sisältyy myös liito-oravakohteiden ratkaisut.

Metsähallitus valmistautuu järjestöjen toimittaman karttarajausaineiston yhteiseen tarkasteluun **tekemällä maastonselvityksiä lisäämällä maastotarkastuksia** ko. kohteilla. Yhteistyöllä haetaan tulkintaa luontokohteiden määrittelyssä. Työn tuloksena Metsähallitus päivittää alue-ekologista suunnitelmaa, 2021-2022. Kainuun tarkastelu tehdään saadun aineiston perusteella 2021 aikana, Pohjanmaan BPAN tarkastelu tehdään 2022. **Tarkastelun keskeinen painotus on luonnontilaisen metsän rakennepiirteiden tunnistaminen kohteilla ja sitä kautta ekologisen verkoston täydentäminen.**

Päivitetty alue-ekologinen suunnitelma on tulevan luonnonvarasuunnitelman pohjana.

Lapin erityispiirteet

Metsähallitus tekee yhteistyössä järjestöjen kanssa BPAN-aineiston jatkojalostamista, muun muassa käytettävissä olevan toimenpidehistoriatiedon ja aineiston käytöstä saatujen kokemusten avulla, kevät 2021.

Metsähallitus pyrkii löytämään yhteiset, Lapin oloihin soveltuvat luonnontilaisen vanhan metsän kriteerit luontojärjestöjen kanssa. **Yhteisymmärrystä vanhan metsän kriteereistä haetaan myös Koneen säätiön inventoijien kanssa**, 2021-22.

Metsähallitus täydentää Lapissa luontokohdetarkastelua BPAN-alueiden ja muiden järjestökohteiden osalta. Tarkastelun keskeinen painotus on luonnontilaisen metsän rakennepiirteiden tunnistaminen kohteilla ja sitä kautta ekologisen verkoston täydentäminen. Pinta-alat ovat laajoja, joten työ tehdään paikkatietodatan ja kohdennettujen maastotöiden avulla, 2021-2022.

Saamelaiden kotiseutualueella MH tarkastelee arvokkaiden luonnonmetsän kohteiden esiintymisen ja tekee tarvittavat luontokohteiden ja muiden kohteiden täydennykset paikkatietoon ennen Luonnonvarasuunnitelman valmistumista

vuoden 2021 lopussa. Yhteistyötä tehdään muun muassa paliskuntien ja luontojärjestöjen, ml. Inarin luonnonystävien kanssa. Rajaukset tehdään paikkatietoaineistojen ja maastotöiden yhdistelmänä.

Etelä-Suomen erityispiirteet

MH jatkaa lajiesiintymien tarkastuksia ja niiden lajiesiintymiin liittyvien kohteiden metsän käsittelyn määrittelyä. MH tekee myös alue-ekologisen suunnitelman päivytystä keskeisillä kohteilla kesällä 2021.

MH analysoi ja tarkastaa maisemakohteita ja ekologisia käytäviä sekä niiden käsittelyohjeita, 2021-2022

Muut toimet

Metsähallituksen paikkatietojärjestelmässä on yli 30 luontokohdekoodia, joita käytetään alue-ekologisen suunnitelman päivityksessä. Ne johtavat kohteen kokonaan metsätalustoiminnan ulkopuolelle sekä suunnittelijoiden työssä, hakkuukoneiden kartoissa että hakkuulaskelmien teossa. Luontokohteet tulevat osaksi tulevia luonnonvarasuunnitelmia siten, että alueellisten hakkuulaskelmien laadinnassa niille ei kohdistu mitään hakkuutavoitteita. Luontokohteiden vaikutus hakkuusuunnitteeseen on siis sama kuin lakisäästeisten suojelalueiden.

Lisäksi paikkatietojärjestelmään on määritetty/määritetään erilaisia rajoitetun käytön (pidennetyn kiertoajan) kohteita (poroaita-alueet, matkailu-alueet, kaavojen rajoitusalueet jne). Metsätalouden suunnittelussa kohteille ohjataan peitteisen metsän kasvatusta ja maisemanhoitoa. Nämä kohteet otetaan huomioon luonnonvarasuunnitelman hakkuulaskelmissa niin, että hakkuumäärä niillä on selvästi normaalia pienempi ja uudistushakkuuta rajoitetaan.

Paikkatietojärjestelmään tehtävät muutokset tulevat julkisiksi Retkikartta.fin kautta.

MH päivittää Ympäristöopasta prosessin aikana havaittujen puutteiden korjaamiseksi ja esiin nousseiden täsmennystarpeiden osalta.

MH pyrkii yhteistyössä tutkimuslaitosten ja järjestöjen kanssa määrittelemään puuston rakennepiirteiden osalta arvokkaiden luontokohteiden kriteerit eri osiin maata. Tavoitteena yhteisen näkemyksen löytäminen järjestöjen kanssa, 2021. Jos EU:n BD-strategian toimeenpanon yhteydessä määritetään Suomeen arvokkaan vanhan luonnonmetsän kriteerit, voidaan tämä erillistyö keskeyttää.

Metsähallitus järjestää suunnittelijoiden ja muiden toimihenkilöiden maastokoulutuksen luontokohteiden tunnistamiseen kesällä 2021.

Yhteistyön jatko

Metsähallitus sitoutuu jatkamaan järjestöneuvottelujen prosessia 2021-22 sekä valtakunnallisesti että alueellisesti tavoitteena, että leimikkokarttojen tarkastamisesta päästään luontokohteiden määrittelyyn.

LUKE:n ja Puolustusvoimien käyttöoikeusalueilla yhteistyömenettelyt ja päätöksenteko poikkeavat edellä mainitusta. Metsähallitus on laatinut Puolustusvoimien alueella alue-ekologiset suunnitelmat, mutta alueiden ensisijainen käyttö Puolustusvoimien tarpeisiin määrittää hakkuiden kohdentumista ja hakkuutapoja. LUKE:n alueilla noudatetaan tutkimusmetsäsuunnitelmien kasvatuslinjoja suunnittelun perustana. Geenireservimetsissä toimitaan LUKE:n laatimien hoitosuunnitelmien mukaan. LUKE:n alueita voidaan käsitellä järjestöyhteistyössä, kun LUKE:n edustajat ovat paikalla.

Metsähallitus koodaa prosessin aikana tehdyt luonto- ja muiden kohteiden täydennykset paikkatietojärjestelmään siten, että on mahdollista koostaa tietoja prosessin tuloksista. Tämän pohjalta koostetaan yhteinen aineisto, jossa kuvataan, miten yhteistyön avulla on saatu kehitettyä luontokohteiden verkostoa ja monimuotoisuuden säilyttämistä valtion monikäyttömetsissä.

Prosessin tuloksista tiedotetaan yhdessä.